

DE

855

Exv

54

D. 3362.

GE. 82 8554

3262

Interrogatōes & doctrine quibus
quilibet sacerdos debet interrogare
suum confitentem.

h Ie sunt multa utilia pro confessoribus ad
introducenduz gentes simplices. Primo
qualis debet esse cōfessio. Quomodo cō-
fessor docebit suū confitētem. Qualiter cōfessor
confortabit suū penitentem. Quomodo cōfessor
ordinat cōfessionem. Que sūt per cōfessionez ca-
uenda De inquisitiōe cōfessoris ad cōfitētez. De
modis q̄rēdis circa penitētez. De querēdis circa
pctā mortalia. De querēdis circa precepta legis
que vota sūt tenēda et que non. Que iuramenta
sūt seruenda. Quibus cōfessor debet prohibere
ne ipi recipiāt corpus xpi. Qualiter confessio est
faciēda ¶ Qualis debet eē p̄fessor Primo debet
esse dulcis corrigēdo. Scōdo prudēs in instruēdo.
Tertio pius in puniēdo. Quarto affabilis it̄ro-
gādo. Quīto suavis in cōsulēdo. Sexto discret⁹
penitētiāz iniungendo. Septimo sit mutus cōfi-
tētez audiēdo. Octauo benignus in absoluendo
Un̄ versus. Confessor dulcis pius affabilisq; su-
avis. Prudens discretus mutus sit quoq; beni-
gnus Nec tibi precipiunt simul octo iura teneto.

¶ Quomodo cōfessor docebit cōfitētem
¶ Primo cōfessor recipiat benigne et gratiose cō

fitētem dum venit ⁊ faciet eū esse iuxta latuer suā
et dicat ei q̄ confitetur vicario xp̄i. etiā dicat q̄ si
guet se signo sancte crucis dicendo. In noīe pa-
tris et filij et spiritus sancti amen.

¶ Quomodo cōfessor cōfortabit confitētem.
Primo oīdat q̄ xp̄s mortuus fuit p̄ nobis pec-
catoribus ⁊ q̄ ipse est pius et misericors. sibi quo-
q̄ indulgebis si p̄fiteatur et q̄ sc̄tus petrus nega-
uit xp̄m ac quō sc̄tus paulus p̄sequebatur eū. ac
quō sanctus dauid fecit homicidiū ⁊ narret ei de
pct̄is bt̄e marie magdalene. etiā de muliere cana-
nea qui capta in adulterio. et de oīes sunt sācti-
ficati quia penituerunt et cōfessi sunt. **¶** Item q̄
melius est detegere peccatū suū in hoc mūdo vni
sacerdoti q̄ coram omnibus in alio mundo et cū
hoc perpetue damnari

¶ Quomō p̄fessor ordinat confessionem
¶ Primo audiat cōfessionē ḡnalem deinde speci-
alem. Primo de quinq̄ sēsibus corporis. deinde
de septē pct̄is mortalibus post hoc de .x. p̄ceptis
sacre legis. Itē de .xij. articlis fidei. Item de .viij.
sacramētis ecc̄ie. Itē de .viij. operibus m̄e tēpo-
ralibus et spiritualibus. Item de cōfessione non
debite facta etiam de penitētijs nō bene p̄pletis
Item de participando cum excoīcatis

¶ Que sunt cavenda per confessionem
Primo caueat cōfessor ne querat de pct̄is singu

lariter in generali. Item non querat confessor cum quo
vel cum qua confitens peccauit. Item caueat ne vitupe
ret confitentem nec eum reprehendat vltro ad finem
Item non respiciat confitentem in facie. Item nichil
interroget donec compleuerit. Nec petat confitentem
quis fecit te peccare quia nullum debet accusare.

¶ De inquisitione confessoris erga confitentem.
Primo petat si sciat Pater noster Ave maria Credo
in deum .x. articulos fidei. .x. precepta legis et si
nescit precipiat ei quod adiscat. Etiam querat si sit excom
municatus et si compleuit penitentias suas. Item si habet rationem
contra aliquem. ac si uere penitet de suis peccatis etiam si
dimiserit dicere vel obmiserit aliquod peccatum. ac si
velit se abstinere a peccato. Item si velit obedire manda
tis ecclesie. et si habet voluntatem satisfaciendi.

¶ De querendis circa quodlibet peccatum.
¶ Primo querat confessor quid fecit confitens ut
sciat si sit mortale siue veniale. Secundo cui fecit qui
a grauius est peccare clericum quam laicum. Tertio ubi fe
cit quod deterius est intra ecclesiam quam extra. Quarto quare
fecit. quod peius est peccare maliciose quam a casu. Qui
to quot vicibus fecit illud peccatum quod grauius est bis quam se
mel. Sexto quando peccauit. Utrum modo consueto vel con
tra naturam. Septimo. et ultimo quando fecit quia
peius est in die festo quam in feriali.

¶ De querendis per confessorem circa .x. precepta legis.
Circum primum queritur si credidit in deum et in articulos

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
fidei & sacramenta ecclesie si adhibuit fide sortilegia
sonis auguribus & incantationibus. &c. Si diligat fra-
tre suum christianum & vellet quod saluet sicut per. Circa se-
cundum queritur si iurauerit se si iurauerit per deum
et sanctos sine causa si mandata dixerit si vota fregerit.
Circa tertium quod si festa seruauerit. Si quadragesi-
ma & vigiliis ieiunauerit. si tempus cum ludis et sociis
perdidit. &c. Circa quartum si parentibus obediuit si eis
in suis necessitatibus subuenerit si plures & maiores
honorauit. Circa quintum si homicidium fecit vel con-
senserit. si subuenit infirmo in articulo mortis si fe-
cit quod mulieres non conciperent si fecit quod mulier fecit
abortum. Circa sextum si detinet mercedem seruorum si fi-
deliter laborauerit pro alijs si furtum scienter emerit
si perditum notum sibi obtinuerit. Circa septimum si vio-
lauit mulierem si in partu vel puerperio eam cogno-
uit. Erga octauum si aliquem diffamauerit si de
ignotum sibi disposuerit. Erga nonum si uxorem vicini
attraxerit. si maritum pro ea vilipenderit. Erga deci-
mum si agros domos vel seruos sui vicini occupauit

C De querendis circa mortalia peccata.
Circa superbia si iactet se propter amicos vel propter
diuitias si credidit habere bona sua de seipso si credidit
quod sit bonus & iustus. Circa inuidiam si gaudet de ma-
lo alicuius si gaudet cum quis vituperatur si dolet de bo-
no vel utilitate aliorum. De ira si percussit aliquem
si fecerit vel dixerit alicui iniuriam si voluisset esse

mortuus in ira sua. De homicidia si vadit ad ecclesias
si pñas sibi iniunctas fecit si dicit sepe pater nñ et
ave maria credo in deū. De avaricia si cupit alie
na. si fecit vñ procuravit simoniā. si pñstitit ad vsurā
De gula si cōtētus sit de victu si comederit multo
ciēs in die querit victus nimis delicatos De luxu
ria si de ea sepe cogitat si mulierē tetigit inhone
ste. si mulierem pro alijs procuravit.

¶ Que vota sūt tenēda et que reprobanda
Votū est promissio alicui de aliquo bono fctō cū
deliberatōe. Votū de re illicita nō obligat. Votū
in ira factū nūc nichil valet Votū nulli factū non
tenerur. Votū p timorē factū nō tenerur. Votū
puerorū non tenerur nisi p⁹ etatē legitimā ratū z
gratū hēat Votū pegrinatōis vxoris nō tenet sñ
consēsu mariti. Votū vxoris factū de ieiunio nō
valet nisi sit de licentia mariti. Votū castitatis in
matrimonio factū non valet sine consensu āborū
Votū fctm impediens coniugale non valet neqz
tenet in aliquo. Votum serui nō liberī intrando
religionem nō valet sine consensu domini. Votū
peregrinatiōis ultra mare nō impletur sine licētia
pape. Votū ieiunij mulierī impūate nō dñz seruari
ppter pñm. Votū cōtra bonū publicū irritū est

¶ Que iuramēta debēt seruari z que nō
Iuramētū est affirmatio vñ denegatio de aliqua
sacre rei attestatōe Ad iuramētū tria requirūtur

Primo veritas in conscientia iurantis q̄ firmū sciat
que iurat. Secōdo requiritur iustitia scz q̄ iuret qd̄
est licitū ⁊ honestū. Tercio requiritur iudiciū scz
q̄ nō iuret sic magna necessitate Qui iurat p̄ solē
et lunā ignem ⁊ aquā p̄ talia peccat q̄ iurat alicui
obedire inhōestis ⁊ illicitis. Qui iurat aliqd̄ pec-
catū nō d̄z seruare iuramētū. q̄ iurat non facē ele-
mosinā vel nō indulgere offēsā nō valēt iuramenta
hec. q̄ iurat de sibi ignot̄ affirmatiue v̄l negatiue
multū peccat. qui iurat de aliquo sine magna cau-
sa vel sine necessitate peccat. qui iurat contra bo-
nos mores v̄l p̄tra rē publicā ⁊ n̄ tenet iuramētū
non peccat grauit̄ Sz d̄z p̄fiteri eo q̄ sic iurauit.

¶ Quibus cōfessor p̄hibet recipere corpus xp̄i
¶ Nullus recipiat corpus xp̄i nisi prius fuerit de-
bite p̄fessus. Nullus recipiat nisi pri⁹ fecerit satis-
factionē si pōt Nullus recipiat nisi pri⁹ fecerit pe-
nitētiā aut opus m̄ie. Nullus excoīcatus vel iter-
dictus p̄sumat recipere corpus xp̄i Null⁹ infēsatus
vel fatuus seu indiscretus. Nullus existēs sciēter
in peccato. Nullus habēs vomitū vel tussim siue
malū stomachum Nullus minor etate. xij. ānorum
Nullus habēs rancorez cōtra aliquē. nec aliquis
dubitās ī fide catholica Nullus recipere d̄z corpus
xp̄i postquam comederit nisi in articulo mortis.
Notandū est q̄ si quis corpus xp̄i semel ī āno nō
repperit peccat mortaliter. ⁊ hoc nisi sit de cōsi-

llo superioris de licentia sui confessoris.

¶ Quoliter confessio est facienda.

¶ Qui se vult cōfiteri primo dī cogitare ad pctā que fecit ad partē vt de oībus cōfiteatur. Ac nia la dimittātur si potest memorari. Primo dī elige re capellanū bñ sapiētē cui cōfiteatur ⁊ hoc de li cētis sui curari vt supioris. Secūdo dī hñe cordis cōtritōem ⁊ displicentiā de pctis cū pposito am plius non peccandi. Tertio requiritur horis p̄fes sio pctā sus integre cōfitemdo seipsum increpan do et nullū aliū si potest bono modo accusando. quarto req̄ritur corporis satisfactio vel voluntas satisfaciēdi cū poterit. Iniurias p eū factas emen dādo Ablata inuenta restituendo ⁊ penitētiā sibi iniunctā debite et integre adimplendo.

¶ De confessione in generali

¶ Primo volēs cōfiteri debet suū p̄fessorem salutare. Deīde se iuxta eū ad suū lat⁹ geniculare et si est vir dī suū caputiū remouere. mulier vero non imo debet tenere caputiū suū añ oculos suos dū cōfitetur. Itē p̄fitens debet dicere benedicite et cōfessor dī respōdere dñs sit nobiscū amen de inde cōfitemens debet facere confessionem gene ralem dicēdo sic. Domine cōfiteor deo omnipo tenti ⁊ bñe marie virginī ⁊ oībus sctis ⁊ vobis pa ter de oībus peccatis meis que feci vsq̄ i hūc di em presentem de quibus oībus peto a deo et vo

bis qui estis locum tenens christi misericordiam
et indulgentiam

¶ De confessione in speciali

¶ Primo cōfiteatur de suis pctis in speciali. pri
mo de quibz sensus naturalibz sui corporis quos
male rexit et p quos sepe peccavit. Primo de se
sui visus per oculos in aspiciēdo aliquā mulierem
cū delectatione vñ cū pcupiscētia indebita aut in
dignatione z displicentia. Scdo p̄fiteat de sensu
auditus qui fit p aures vana et iutilia ascultādo
mala verba z inhonesta de alijs libentissime au
diendo Tercio cōfiteat de sensu odoratus qui fit
p nasum res odoriferas odorādo sicut rosas spe
cies et similia Quarto de sensu gustus qui fit i lin
gua res delectabiles auide gustando comedēdo
et bibēdo. Quinto de sensu tactus qui fit i oibus
ptibus corporis maxime cuz manibz mēbra mea
illicite tēgēdo viros seu mulieres amplectando
vel indebite osculādo. Deinde confiteatur de co
gitatione imaginatiōe q̄ fit in cerebro seu in corde
cogitando et imaginādo cogitationes mltas ma
las z pueras. Deinde p̄fiteatur de ore p qd̄ pecca
ui loquēdo sepe cōtra deū iurando et male grati
ando ipsum proximos z alios male diffamando
Deinde confiteatur de pedibus suis cum quibus
iuit ad loca inhonesta z prohibita sicut lupanar
taberna et torneamenta.

¶ De septem peccatis mortalibus

¶ Postea cōfiteatur de septē pctis mortalibz siue criminalibus ⁊ de radicibus eoz. De supbia ⁊ radicibz suis. primo voluit supare maiores ⁊ despicere eq̄les et inferiores ⁊ fuit arrogāns dicens se habere mltas diuitias quas non habebat. etiā fuit cōtenciosus ipugnando veritatē magno clamore nec voluit esse obediens suo confessorī nec mandatis ecclie. Item fuit presūptuosus credēs plus scire et valere q̄ sciat vl̄ valeat. Seu si fecit bona publice ppter laudē. vel si fuerit ingratus reddere gratias deo de beneficijs p eū acceptis. Ac iactauit se hēre multa bona ⁊ aicos magnos.

¶ De auaricia

¶ Primo fuit nimis cupidus ad bōa et honores huius mūdi ⁊ custodiuit diuitias suas curiose. Ac expēdit bona nimis parce. Item si fuerit simoniacus vendēdo vel emendo spiritualia vel si prestānt ad vsuram pecuniam bladuꝝ vt videlicet recipiat lucrum vel seruitium. Item si furatus fuerit aliquid. si detinet aliena violenter.

De luxuria.

¶ Primo delectatur in ope carnali mēte vel facto ⁊ sine ratione. Item si cognouit carnaliter alienam mulierē vel consanguineā suā etiā de pollutione facta de die vel in nocte vigilādo seu dormiēdo. Item si cognouit propriam vxorē in puer-

pero aut in vigiliis seu i ieiunijs vl' in diebus solē
nibus vel quando erat infirma corpore. Item si
cōtra naturam masculus cum masculo vl' mulier
cum muliere. vel in loco non ordinato

¶ De ira seu rancore

¶ Primo qz voluit habere vindictaz de iniurijs
vel factis vel dictis. Item non voluit indulgere
rācorē nec expectare vindictam domini. Item si
non tenuit rancorem contra aliquem. Item nō si
tenuit patientiam in aduersis Nec voluit refrena
re animū suū sed voluit adimplere mala que non
potuit sicut furtū vel homicidiū etiā qd dilexisset
qnqz vt iude⁹ fuisset qd xpian⁹ et mortuus qd viuus

¶ De gulositate

¶ Primo bibit vel comedit ultra necessitatē seu
comedit vl' bibit nimis auare siue comedit vel bi
bit ante horam etiam parauit cibaria care et sup
flue. Nec abstinuit se a cibo. et potu dare paupibz
et egenis Etiam tenuit mensā nimis longe. ac ne
glixit ieiunium propter ventrem.

De inuidia seu malivolentia

¶ Primo qz habuit gaudium de damno aliorū
et doluit de bono iporū Itē plures blasphemauit
iniuste Item mouit discordias sepe inter amicos
et coniugatos ac proximos Actacuit bonū aliorū
nec voluit audire et referre laudem bonorum

¶ De accidia et pigritia.

Primo fuit piger mane surgere ire ad ecclesiam et
missam audire. Itē fuit piger fragmēta colligere
et ipsa pauperibus dare. Itē maluit esse occiosus
q̄ deū laudare seu bonū op⁹ facere. itē negligēs
fuit hōa terre colligere z ipsa debite seruare Nec
fecit diligētiā de iuitando alios ad bonum opus
faciēdum etiā negligens fuit se tenere honeste

¶ De decem preceptis.

¶ De primo nō credidit firmiter in deū nec ama
uit eū sup oīa vel nimis dilexerit vxorē suā filios
seu filias. De scōdo iurauit deū z scōs sine necessi
tate z q̄ iurauit sciēter. De tertio nō seruauit mā
data nec festa nec abstinuit se a pctō. De q̄rto nō
honorauit parētes naturales vel spūales: nec sac
tā matrē ecclesiam. De quito si peccauit occidēdo
vel nō iuuādo moriētes fame vel frigore. De sex
torapuit bona aliena vel cōfēsiit nec restituit inē
ra. De septio peccauit cognoscēdo vl' desiderādo
mulierē alienā. De octauo dicit testimoniū falsū
et mēdatiū z plures diffamauit. De nono cogno
uit vl' ꝑcupiuit vxorē prīmī seu eā subornauit De
decimo z ultimo concupiuit seu rapuit bonavici
ni et ea custodiuit.

¶ De duodecim articulis fidei

Primo nō bene credidit in deū patrē. s3 credidit
in sortilegijs sōnjs augurijs z iuocatōib⁹ demo
nū. de scōdo non bñ credidit in filiū dei. s. dñm nrm

iesū xp̄z. de Tercio q̄ fuit p̄cept' de spū sctō nat' ex mariav̄gine / quarto q̄ fuit crucifixus. de q̄nto q̄ tertia die resurrexit ex mortuis ⁊ ossibus suis de sexto q̄ ascendit ad celos sedet ad dexterā dei p̄ris. de septio q̄ ip̄e iudicabit oēs ⁊ reddet unicuique iurta opa sua de octauo si bñ credidit ī tertiā p̄sonā trinitatis. s. ī sp̄z sctm̄ de nono si bñ credit ī sctām ecclesiā et facta ordinata p̄ eā. de. x. si bene credidit ī sacramēto altaris ⁊ q̄ digne sumēs saluabim̄. de. xi. si credidit gñalē resurrectiōez futuram in corpore et aīa. de. xij. si credidit q̄ paradīsus sit vita eterna et gloria beatorum.

¶ De septē operibus mīe temporalibus
Primo non dedit panē esuriētibus nec cibū ⁊ debite custoditū. scōo nō dedit bibere sitiētibus saltem aquā mūdā ⁊ recētē. tertio nō visitauit infirmos nec dignat' ē īspicere eos. quarto non vestīuit nudos nec coopuit eis pudibūda mēbra. quinto nō hospitauit paupes amore dei at p̄ sua pecunia. sexto nō redemit īcarceratos nec voluit intercedere p̄ ip̄is. septio non sepeliuit mortuos nec procurauit ad sepeliendum eos.

¶ De septē operibus mīe spiritalibus.
Primo nō dedit cōsiliū petētibus v̄l dedit malū cōsiliū ⁊ p̄uersū. de scōo non docuit fidē ignorantibz. de tertio noluit dirigere deuiātes. de quarto nō dedit p̄siliū carētibz. quinto nō plāxit dolo-

res pauperum. sexto non oravit pro peregrinantibus nec
etiam pro laborantibus. septimo non effudit preces
nec dedit elemosinas pro fidelibus defunctis.

¶ De septem sacramentis ecclesie

¶ De baptismo si credidit quod per eum relaxetur pena et
culpa remittatur. de confirmatio quod fecit episcopus. de
in sacris ordinibus institutis. de sacrificio missae seu
hostie. de matrimonio quod deus instituit. de sacra pe
nitentie et confessione. de extrema unctione quibus
non adhibuit fidem rectam et veram nec recepit nec ho
noravit ut debuisset. Item de confessione non debite fa
cta. Item de penitencia non debite completis. Item de
participando cum excommunicatis.

¶ Tractatus de absolutionibus.

¶ Queritur quid potest absolute remittere quod deus principaliter naz
solus deus peccata remittit. secundo dominus papa seu suus princi
palis potest absolute penitentem et confitentem. Tertio
episcopus suus dyocesanus et non alius. quarto curatus suus
verum parrochianus absolute potest. quinto quilibet presbi
ter de licentia curati proprii vel superioris. sexto religi
osi privilegiati sicut medicantes vel alii. septimo de
casibus papalibus solus papa vel sui penitentiarius. oc
tavo de casibus episcopalibus episcopus absolute potest suum
dyocesanum seu sui vicarium suum principalem. nono omnis
presbiter potest absolute penitentem in articu
lo mortis Ab omnibus peccatis quibuscunque.

¶ Qui nō dēz absolui z cui⁹ absolutio nō valet
¶ Primo cōfite^r qⁱ dicit se nō velle vel nō posse
penitere. i. cō nō volēs indulgere nec volēs rāco
rem dimittere. tertio nolēs reddere inuenta cum
sciat qⁱ ea p^{er}diderit. quarto nolēs restituere furta
vel damna p^{er} eū facta. quinto nolēs soluere debi
ta sua cū hoc bene possit z hēat vñ. sexto adult⁹ i
quo nō apparēt aliqua signa p^{er}tritiōis. septio p^{er}fi
tens alteri q^{uam} suo curato sine licētia eius vel supe
rioris. octauo excoīcat⁹ a canone v^{el} a iudice p^{er} l^{it}er
am latā. nono q^{uoniam} p^{er}ctm ē reseruātū cōfite^r debet
mitti ad sup^{er}iorē. decimo obstat i p^{er}ctō sicut phi
lhardi meretrix siue usurarias tñ si istāter req^uerūt
possunt absolui et p^{er}nia iniungi videlicet q^{uod} h^{ab}it
p^{er}ctā relinquāt ac furta inuenta etiam debite red
dant et cōfessor debet eis dicere q^{uod} si non talis ab
solutio modicum valet vel quasi nichil.

¶ Casus multum vtilis circa absolutionem
Dubitatur utrū mutus v^{el} surdus siue le^usus pos
sit cōfiteri per signa v^{el} scri^{pta} tradēdo confessor
ri. dicit^{ur} q^{uod} sic. Et si aduena quod cōfite^retur in suo
y^{di}omate si debeat absolui. Respōdet^{ur} q^{uod} sic licet
confessor non intelligat. Si infirmus confite^r ali
quod peccatum reseruātū vtrum absolui debeat
dicit^{ur} q^{uod} sic iniūgendo ei q^{uod} si cōual^{es}cat deo conce
dente faciat se absolui per sup^{er}iorē. Utrū confi
tē^r sanus de casu reseruato possit absolui de illo

peccato per simplicem capellanum. Responde
si est remotus a curato tali potest absolui et pre-
cipitari q se faciat absolui per superiorem cū po-
terit. Utrum excommunicatus sanus excommu-
nicatione maiori absolui possit per simplicem sa-
cerdotem de peccatis suis. Respondetur q de-
bet prius absolui ab excommunicatione et postea
absoluetur de suis peccatis. zc.

finis est. Laus deo. Amen

Omnes fideles in hoc mundo

